

4.2 Porovnanie hodnotiacich kritérií a indikátorov kvality – identifikácia prvkov švédskeho rámca nad rámec slovenského systému

Medzi potenciálne nové oblasti hodnotenia ŠŠI, na základe porovnania so švédskym inšpektorátom, možno zaradiť:

1. Dochádzka a absencie žiakov

Vo Švédsku sa sleduje samostatne:

- informovanie zákonného zástupcu ešte v deň neoprávnenej absencie,
- povinné preverovanie opakovanej alebo dlhodobej absencie,
- zapojenie žiaka, rodiča a školskej podpornej služby do riešenia absencie,
- prijímanie a vyhodnocovanie opatrení na návrat žiaka do vzdelávania.

V súčasných kritériách ŠŠI sa takto explicitná oblasť nenachádza; slovenský rámec sleduje skôr všeobecné informovanie rodiča pri zhoršení prospechu alebo správania.

2. Novoprichádzajúci žiaci a jazyková integrácia

Vo Švédsku sa sleduje samostatne:

- vstupné posúdenie vedomostí novoprichádzajúceho žiaka,
- využitie výsledkov tohto posúdenia pri plánovaní vzdelávania,
- zaradenie do ročníka a skupiny,
- prípravná trieda,
- prioritný rozvrh v prospech vyučovacieho jazyka,
- individuálny študijný plán,
- právo na výučbu materinského jazyka a poradenstvo v materinskom jazyku.

Slovenské kritériá síce poznajú podporu žiakov s jazykovými a kultúrnymi bariérami, ale takto samostatne a detailne túto oblasť neoperacionalizujú.

3. Dochádzka a absencie žiakov

Vo Švédsku sa sleduje:

- existencia núdzového plánu pre vážnu násilnú situáciu,
- systematická pripravenosť školy na riešenie násilia,
- opatrenia proti vstupu neoprávnených osôb do školy.

V súčasných kritériách ŠŠI sa takto explicitná oblasť nenachádza; slovenský rámec sleduje skôr všeobecné informovanie rodiča pri zhoršení prospechu alebo správania.

4. Hodnotenie zriaďovateľa

Švédsky rámec má samostatnú líniu pre zriaďovateľa. Sleduje:

- znalosť právnych predpisov,
- dôveryhodnosť a finančnú spoľahlivosť,
- zabezpečenie zákonných podmienok fungovania školy,
- personálne a materiálne predpoklady,

- zabezpečenie funkčného vzdelávania riaditeľa.

V súčasných kritériách ŠŠI sa takto explicitná oblasť nenachádza; slovenský rámec sleduje skôr všeobecné informovanie rodiča pri zhoršení prospechu alebo správania.

5. Komunálne vzdelávanie dospelých

Švédsko má samostatné kritériá aj pre vzdelávanie dospelých. Sleduje:

- individuálne študijné plány,
- uznávanie predchádzajúceho učenia a praxe,
- priebežnú dostupnosť vzdelávania,
- zákonnosť hodnotenia a dokumentácie výsledkov,
- bezpečné a rešpektujúce prostredie pre dospelých účastníkov.

Takáto samostatná hodnotiacia línia v slovenskom súbore hodnotiacich kritérií neexistuje.

Medzi oblasti, v ktorých je švédsky rámec presnejší než slovenský, možno zaradiť:

1. Včasná podpora žiaka

Vo Švédsku je detailne sledovaný celý postup:

- prvotné identifikovanie rizika neúspechu,
- dodatočné úpravy vo výučbe,
- povinné oznámenie riaditeľovi,
- preverenie potreby špeciálnej podpory,
- rozhodnutie o akčnom pláne,
- informovanie žiaka a rodiča o rozhodnutí.

Slovenské kritériá sledujú podporné opatrenia, ale nie celý proces ako samostatný kontrolovaný reťazec.

2. Prevencia šikanovania a nevhodného správania

Vo Švédsku sa sleduje:

- pravidelne aktualizovaný plán proti šikanovaniu,
- účasť žiakov na jeho tvorbe a revízii,
- povinnosť zamestnancov zasiahnuť,
- povinnosť hlásiť incident vedeniu,
- preverenie každého incidentu,
- prijatie nápravných opatrení,
- povinnosť kontaktovať sociálnu službu pri podozrení na týranie dieťaťa.

Slovenský rámec rieši školský poriadok, ochranu pred šikanovaním a zákaz segregácie, ale nie takto detailne proces, ktorý nasleduje po nahlásení incidentu.

3. Pravidlá správania a mobilné telefóny

Vo Švédsku sa sleduje:

- pravidelná revízia pravidiel správania,
- participácia žiakov na ich tvorbe,
- písomné pravidlá používania a zabavovania mobilov,
- postup školy pri opakovanom rušivom správaní žiaka.

V slovenských kritériách je školský poriadok prítomný, ale pravidlá pre mobily a presný disciplinárny proces nie sú samostatným indikátorom.

4. Hodnotenie a klasifikácia

Vo Švédsku sa sleduje:

- rozvojový rozhovor so žiakom a rodičom,
- písomný individuálny plán rozvoja v ročníkoch bez známok,
- využitie národných testov pri klasifikácii,
- zákonnosť postupu pri udeľovaní známok,
- presné zaznamenávanie známok do katalógu,
- väzba medzi kvalifikáciou učiteľa a oprávnením rozhodovať o známke.

Slovenský rámec sleduje vnútorný systém hodnotenia žiakov, ale uvedené procesné záruky sú vo Švédsku výrazne detailnejšie.

5. Kvalifikácia učiteľov ako predmet inšpekcie

Vo Švédsku sa explicitne sleduje:

- či učia kvalifikovaní a certifikovaní učitelia,
- za akých podmienok možno uplatniť výnimku,
- či nekvalifikovaní učitelia nie sú zamestnávaní nad rámec zákonných možností.

Slovenské kritériá sledujú kvalifikačné predpoklady pedagogických zamestnancov, ale švédsky rámec ide viac do detailu právneho statusu a certifikácie učiteľa.

5. Garantovaný čas výučby a reálny prístup k učebným zdrojom

Vo Švédsku sa sleduje:

- či žiak dostáva garantovaný rozsah výučby,
- či sa skutočne vyučujú všetky povinné predmety,
- či má žiak prístup k učebniciam, materiálom a nástrojom potrebným na učenie.

Slovenské kritériá sledujú súlad učebných plánov a osnov so štátnym vzdelávacím programom, ale menej explicitne sledujú reálny učebný čas a reálnu dostupnosť zdrojov pre žiaka.